

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลของพยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลปีที่ ๓ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสำรวจและศึกษาความต้องการศึกษาต่อของพยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลเป็นรายคำาน เปรียบเทียบความต้องการศึกษาต่อระหว่างพยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาล และเปรียบเทียบความสัมพันธ์เกี่ยวกับความคิดเห็นในการศึกษาต่อ ของพยาบาลประจำการที่มีความแตกต่างกันในเรื่องสังกัด อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิ การศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหาร ในลักษณะที่จะเป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการวางแผนจัดการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาล ให้แก่พยาบาลที่มีความต้องการจะศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง และสนองความต้องการได้มากที่สุด นอกจากนี้ผู้บริหารชั้นต้นจะไ้ทราบและเข้าใจถึงความต้องการเกี่ยวกับการศึกษาต่อของพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานของตน เพื่อจะได้ส่งเสริมและหาทางช่วยเหลือให้พยาบาลประจำการ เหล่านั้น ได้มีโอกาสศึกษาต่อ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรพยาบาล ให้มีวุฒิ ความรู้ ความสามารถ และทักษะในค่านวิชาการศึกษาและค่านปฏิบัติการให้สูงขึ้น

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่พยาบาลประจำการที่จบการศึกษาพยาบาลวุฒิปริญญาตรีหรืออนุปริญญา ปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดของโรงพยาบาลภูมิภาค จากโรงพยาบาลประจำจังหวัด ๗ แห่ง เป็นตัวอย่างประชากรจำนวน ๑๐๐ คน

โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้รับแบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์และใช้การได้คืนมา ๘๘ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๘ ส่วนพยาบาลประจำการสังกัดกองสาธารณสุขภูมิภาคในภาคตะวันออก ๗ จังหวัดนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐๑ คน จึงได้นำมาใช้เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ทุกคน ได้รับแบบสอบถามที่ใช้การได้กลับคืนมา ๘๒ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๐๙ นักศึกษาพยาบาลที่เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน ๕๐ คน เพราะในขณะที่ทำ การวิจัยภาคตะวันออกมีวิทยาลัยพยาบาลเพียงหนึ่งสถาบันเท่านั้น ได้รับแบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์กลับคืนมาครบถ้วน รวมแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น ๒๒๖ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๓

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาล ของพยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลปีที่ ๓ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นมาตราส่วนให้ค่า (Rating scale) มีคำถามทั้งหมด ๘๖ ข้อ หลังจากสร้างแบบสอบถามแล้ว ได้นำไปทดลองใช้กับพยาบาลประจำการจำนวน ๑๐ คน โดยให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามที่ไม่เหมาะสมให้ผู้วิจัยทราบ และได้แก้ไขข้อบกพร่อง แล้วจึงนำแบบสอบถามนี้ไปทดลองใช้กับพยาบาลประจำการจำนวน ๒๐ คนที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืน ได้นำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าความเที่ยง ๐.๘๖ หลังจากนั้นจึงได้นำแบบสอบถามนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณเป็นร้อยละแยกตามสังกัดเป็นรายด้าน หาค่าสถิติพื้นฐานคือความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความแตกต่างอัตราส่วนร้อยละ (Critical Ratio) ทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในการศึกษาต่อของพยาบาลประจำการเป็นรายด้าน จำแนกตามสังกัด อายุ และวุฒิทางการศึกษา โดยวิธีการทดสอบค่าที (t-Test) วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่าง ระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อเป็นรายด้าน จำแนก

ตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพการสมรส โดยใช้ เอฟ – เทสต์ (F-Test) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างคู่กล้วยวิธี Duncan's new multiple range test.

ผลการวิจัย

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของพยาบาลและนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างพบว่า
 - ก. พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ ๗๕.๒๒ มีอายุระหว่าง ๒๐ – ๓๕ ปี ที่เหลือร้อยละ ๒๔.๗๘ มีอายุมากกว่า ๓๕ ปีขึ้นไป (ตารางที่ ๔)
 - ข. พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เป็นโสดร้อยละ ๕๓.๑๐ รองลงมา ร้อยละ ๔๓.๘๐ มีสถานภาพสมรส คู่ ส่วนสถานภาพ หม้าย หย่า และแยกกันอยู่มีจำนวนค่ามากคือ ร้อยละ ๐.๔๔, ๑.๓๓ และ ๑.๓๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๕)
 - ค. พยาบาลประจำการที่มีวุฒิประกาศนียบัตร และมีวุฒิปริญญา มีจำนวนใกล้เคียงกันคือร้อยละ ๓๕.๘๒ และร้อยละ ๓๘.๐๕ ตามลำดับ (ตารางที่ ๖)
 - ง. พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๑.๗๗ มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๑ – ๕ ปี รองลงมา ร้อยละ ๒๓.๔๕ และร้อยละ ๒๐.๓๕ มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๑๑ – ๒๐ ปี และ ๖ – ๑๐ ปี ตามลำดับ พยาบาลที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๒๐ ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ ๔.๔๒ (ตารางที่ ๗)
๒. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อนั้น ปรากฏว่า
 - ก. พยาบาลประจำการสังกัดกองสาธารณสุขภูมิภาค และสังกัดกองโรงพยาบาลภูมิภาค มีความต้องการศึกษาต่อสูงร้อยละ ๕๐.๒๒ และร้อยละ ๕๑.๖๗

ส่วนนักศึกษาพยาบาลสังกัดกองวิทยาลัยพยาบาล มีความต้องการศึกษาต่อสูงมากถึงร้อยละ ๕๘.๐๐ (ตารางที่ ๘)

ข. พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลที่มีอายุ ๒๐ - ๓๕ ปี และ ๓๕ ปีขึ้นไปมีความต้องการในการศึกษาต่อสูงคือ ร้อยละ ๕๗.๐๘ และร้อยละ ๗๘.๑๘ ตามลำดับ (ตารางที่ ๙)

ค. พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลที่มีวุฒิประกาศนียบัตร วุฒิอนุปริญญาและวุฒินักศึกษาพยาบาลปีที่ ๓ มีความต้องการศึกษาต่อสูงร้อยละ ๕๐.๐๐ ร้อยละ ๕๑.๘๖ และร้อยละ ๕๘.๐๐ ตามลำดับ (ตารางที่ ๑๐)

ง. พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาล ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๑ - ๕ ปี ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๒๐ ปี มีความต้องการศึกษาต่อสูงร้อยละ ๕๘.๓๒ ร้อยละ ๕๗.๗๘ และร้อยละ ๕๘.๖๒ ตามลำดับ ส่วนพยาบาลที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติ ๒๐ ปีขึ้นไป มีความต้องการศึกษาต่อร้อยละ ๕๐.๐๐ (ตารางที่ ๑๑)

จ. พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสโสด และคู่ มีความต้องการศึกษาต่อสูงร้อยละ ๕๖.๖๗ และร้อยละ ๕๘.๐๐ ตามลำดับ พยาบาลประจำการที่มีสถานภาพการสมรสหม้ายและแยกกันอยู่มีความต้องการศึกษาต่อทั้งหมด ส่วนพยาบาลประจำการที่มีสถานภาพแยกกันอยู่ มีความต้องการศึกษาต่อร้อยละ ๖๖.๖๗ (ตารางที่ ๑๒)

๓. ผลการทดสอบนัยสำคัญของร้อยละ เกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อของพยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลโดยส่วนรวม พบว่า พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลโดยส่วนรวมร้อยละ ๕๐ มีความต้องการศึกษาต่อที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ จึงสนองสมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๑ ที่ว่า พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลปีที่ ๓ โดยส่วนรวม มีความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาล (ตารางที่ ๑๔)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง เกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อของพยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาล พบว่า พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลมีความ

ต้องการเกี่ยวกับการศึกษาต่อ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ จึงสนองสมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๒ ที่ว่า "พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลปีที่ ๓ มีความต้องการที่จะศึกษาต่อ ระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาล ไม่แตกต่างกัน" (ตารางที่ ๑๕)

๔. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อของพยาบาลประจำการเป็นรายค่าน จำแนกตาม กลุ่มอายุ วุฒิ และสังกัด ปรากฏว่า

ก. พยาบาลประจำการที่มีอายุ ๒๐ - ๓๕ ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อแตกต่างกับพยาบาลประจำการที่มีอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป ที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ สรุปได้ว่า ผลการวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อ เป็นรายค่านของพยาบาลประจำการที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อแตกต่างกัน จึงสนองสมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๓ ที่ว่า "พยาบาลประจำการที่มีอายุ ๒๐ ปี ถึง ๓๕ ปี และมีอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลแตกต่างกัน" (ตารางที่ ๑๖)

ข. พยาบาลประจำการที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับอนุปริญญา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อไม่แตกต่างกับพยาบาลประจำการที่มีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตร ที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ สรุปได้ว่า ผลการวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน จึงไม่สนองสมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๕ ที่ว่า "พยาบาลประจำการที่มีวุฒิแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลแตกต่างกัน" (ตารางที่ ๑๖)

ค. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อของพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในสังกัดกองสาธารณสุขภูมิภาค และสังกัดกองโรงพยาบาลภูมิภาค พบว่าไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ จึงสรุปได้ว่า ผลการวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อของพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดต่างกันโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน จึงสนองสมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๗ ที่ว่า

"พยาบาลประจำการสังกัดกองโรงพยาบาลภูมิภาค และพยาบาลประจำการสังกัดกองสาธารณสุขภูมิภาค มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาล ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ ๑๖)

๕. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อเป็นรายค่านของพยาบาลประจำการ จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานและสถานภาพการสมรส ปรากฏว่า พยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๑ จึงสนองสมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๖ ที่ว่า "พยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาล แตกต่างกัน" และปรากฏว่า พยาบาลประจำการที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๑ จึงสนองสมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๔ ที่ว่า "พยาบาลประจำการที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาล แตกต่างกัน" (ตารางที่ ๑๗)

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเพื่อหาความแตกต่างเป็นคู่ปรากฏว่า

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อของพยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๒๐ ปีขึ้นไป แตกต่างกับความคิดเห็นของพยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๑ - ๕ ปี และ ๖ - ๑๐ ปี ที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ ตามลำดับ พยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๑๑ - ๒๐ ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อไม่แตกต่างจากพยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๑ - ๕ ปี, ๖ - ๑๐ ปี และ ๒๐ ปีขึ้นไป ที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ ส่วนพยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๖ - ๑๐ ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อไม่แตกต่างกับพยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๑ - ๕ ปี ที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ (ตารางที่ ๑๘)

ข. พยาบาลประจำการที่มีสถานภาพการสมรสแยกกันอยู่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อ แตกต่างกับพยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสหม้าย ที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ แต่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกับพยาบาลประจำการที่มีสถานภาพการสมรสคู่หย่า และโสดที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕

พยาบาลประจำการที่มีสถานภาพการสมรสคู่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อแตกต่างจากพยาบาลประจำการที่มีสถานภาพหม้ายที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ แต่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกับพยาบาลประจำการที่มีสถานภาพการสมรสหย่า และโสดที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ ส่วนพยาบาลประจำการที่มีสถานภาพสมรส หย่า โสด และหม้าย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ (ตารางที่ ๑๘)

๖. เหตุผลสำคัญ ๕ อันดับในการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลของพยาบาลประจำการที่มีจำนวน ๑๒๐ คน ซึ่งเมื่อคำนวณเป็นร้อยละแล้วปรากฏผลว่า พยาบาลประจำการต้องการศึกษาต่อเนื่องมาจากเหตุผลที่ต้องการเพิ่มวุฒิให้สูงขึ้นร้อยละ ๒๓.๓๕ เพื่อยกระดับความเป็นวิชาชีพและมาตรฐานการพยาบาลให้สูงขึ้นร้อยละ ๒๐.๖๒ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้เหมาะสมกับตำแหน่งร้อยละ ๑๘.๓๓ เพื่อปรับปรุงความรู้และทักษะให้เหมาะสมกับตำแหน่งร้อยละ ๑๘.๓๓ เพื่อปรับปรุงความรู้ให้ใหม่อยู่เสมอร้อยละ ๑๕.๖๒ และ ประการสุดท้าย เพื่อสร้างประสบการณ์ให้แก่ตนเองร้อยละ ๑๕.๐๐ (ตารางที่ ๒๐)

การอภิปรายผลของการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า

๑. สถานภาพของพยาบาลกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ พยาบาลที่ทำหน้าที่พยาบาลประจำการ มีอายุระหว่าง ๒๐ - ๓๕ ปีเป็นส่วนมาก พยาบาลที่มีสถานภาพโสดมีจำนวนใกล้เคียงกับพยาบาลที่มีสถานภาพสมรส ส่วนพยาบาลที่มีสถานภาพหย่าและแยกกันอยู่มีจำนวนน้อยมาก (ตารางที่ ๕) แสดงว่าพยาบาลเข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับวิธีการครองเรือนและชีวิตครอบครัวเป็นอย่างดี วุฒิการศึกษาในระดับอนุปริญญาและประกาศนียบัตรมีจำนวนใกล้เคียงกัน (ตารางที่ ๖) แสดงถึงการศึกษาระดับพื้นฐาน

วิชาสามัญของพยาบาลมีจำนวน ใกล้เคียงกับระหว่างผู้สำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และมีมัธยมศึกษาปีที่ ๕ พยาบาลประจำการส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ ๕๐ มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานงาน ๑ - ๕ ปี ส่วนพยาบาลที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๒๐ ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยมากคือ ต่ำกว่าร้อยละ ๕ (ตารางที่ ๗) ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ที่ระบบการศึกษาในอดีตของพยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับระบบ เศรษฐกิจตรงที่ว่าใช้เวลาในการศึกษาเท่าเทียมกับวิชาชีพอื่นแต่ได้รับเงินเดือนต่ำกว่า พร้อมทั้งงานหนัก ลักษณะงานไม่อิสระ หกโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นและการสร้างสรรค์ตลอดจนขาดโอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม จึงเป็นสาเหตุให้พยาบาลลาออกละทิ้งประเทศไปทำงานในสหรัฐอเมริกา เพื่อแสวงหาโอกาสในการศึกษาต่อและสร้างความมั่นคงทาง เศรษฐกิจให้แก่ตนเองและครอบครัว

นอกจากนี้อาจจะเนื่องมาจากระบบการศึกษาพยาบาลในอดีตโดยเฉพาะในประเทศไทย ขาดการจัดการศึกษาแบบต่อเนื่อง จึงเป็นปัญหาที่ทำให้พยาบาลขาดโอกาสในความก้าวหน้าเกี่ยวกับหน้าที่การงาน และไม่ได้รับการยอมรับเช่น วิชาชีพอื่น^๒ จึงอาจเป็นสาเหตุให้พยาบาลประจำการทำหน้าที่อยู่ในตำแหน่งนี้ในระยะเวลาไม่นานเท่าที่ควร จากการวิจัยครั้งนี้จึงพบว่า พยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๒๐ ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยร้อยละ ๔.๔๒ (ตารางที่ ๗) ปัจจุบันผู้บริหารฝ่ายการศึกษาพยาบาล ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ และกำลังดำเนินการ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาต่อเพิ่มขึ้นอีกหลายสาขา นับว่าเป็นแนวโน้มที่ดีสำหรับวิชาชีพพยาบาลต่อไปในอนาคต

๒. ความต้องการศึกษาต่อของพยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลปีที่ ๓ พบว่าโดยส่วนรวมมีความต้องการศึกษาต่อร้อยละ ๙๒.๔๘ แสดงให้เห็นว่าพยาบาลและนักศึกษาพยาบาลมีความสนใจ และปรารถนาที่จะปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง

^๑ จริญญา ศรี รุ่งสุวรรณ, เรื่องเดิม.

^๒ ละม่อม ศรีจันทร์พินธุ์, เรื่องเดิม.

ให้หักเหกับสภาวะแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ผู้บริหารฝ่ายบริการพยาบาล และฝ่ายการศึกษาพยาบาลควรจะไ้ร่วมมือกันเสริมสร้างและสนับสนุนให้พยาบาลประจำการ ดังกล่าว ได้มีโอกาสศึกษาต่อ อันจะเป็นผลต่อเสถียรภาพความมั่นคงทางก้านสุขภาพ ของประชาชน

๓. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่าง เกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อ ของพยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลปีที่ ๓ พบว่า มีความต้องการไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ ซึ่งสนองสมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๒ ที่ว่า "พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลปีที่ ๓ มีความต้องการที่จะศึกษาต่อ ระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาล ไม่แตกต่างกัน" ผลการวิจัยนี้แสดงว่าพยาบาลประจำการมีความปรารถนาอันสูงยิ่งในการที่จะศึกษาต่อ เพราะจากการเปรียบเทียบกับนักศึกษาพยาบาลปีที่ ๓ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาต่อให้สำเร็จครบตามหลักสูตรนั้น ปรากฏผลไม่แตกต่างกัน อาศัยเหตุผลสำคัญ ๕ อันคืบจากการวิจัย (ตารางที่ ๒๐) สรุปได้ว่า พยาบาลประจำการต้องการศึกษาต่อ เนื่องมาจากเหตุผลที่ความต้องการเพิ่มคุณวุฒิให้สูงขึ้น เพื่อยกระดับความเป็นวิชาชีพและมาตรฐานการพยาบาลให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้เหมาะสมกับตำแหน่ง เพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถให้ใหม่อยู่เสมอ และประการสุดท้ายก็คือ เพื่อจะสร้างประสบการณ์ให้แก่ตนเอง

๔. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อเป็นรายก้าน ของพยาบาลประจำการที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ ซึ่งสนองสมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๓ ที่ว่า "พยาบาลประจำการที่มีอายุ ๒๐ - ๓๕ ปี และมีอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อ ระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาล แตกต่างกัน" ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าพยาบาลประจำการที่มีอายุมากกว่า ๓๕ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาพยาบาลมาเป็นระยะเวลาอันประมาณ ๑๐ กว่าปีขึ้นไป จึงเป็นเหตุให้ขาดความมั่นใจในความรู้พื้นฐานของตน จากผลการวิจัยครั้งนี้

ปรากฏว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี กล่าวคือ มีความคิดเห็นที่ไม่สมควรให้มีการสอบคัดเลือก ไม่สมควรที่จะเปิดหลักสูตรต่อเนื่อง ระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาล สถาบันการศึกษาพยาบาลในปัจจุบันมีไม่เพียงพอเหล่านี้ เป็นต้น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อเป็นรายค่าน ของพยาบาลประจำการที่มีวุฒิ แยกต่างกัน และพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ ซึ่งสนองสมมติฐาน การวิจัยข้อที่ ๕ และข้อที่ ๗ ตามลำดับ จากผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า พยาบาลทั้งสองกลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี กล่าวคือ เห็นสมควรให้มีการสอบคัดเลือก การ เปิดสอนหลักสูตรต่อเนื่องและสมควรมีสถาบัน เปิดสอนระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียง

๕. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อเป็นรายค่าน ของพยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแยกต่างกัน โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๑ ผลจากการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ปรากฏว่า พยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๒๐ ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อแตกต่างจากพยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑ - ๕ ปี มีระดับความมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ และ ๐.๐๑ ตามลำดับ ทั้งนี้พยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๒๐ ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี กล่าวคือ มีความเห็นที่ไม่สมควรให้มีการสอบคัดเลือก เข้าศึกษาต่อ ไม่สมควร เปิดหลักสูตรต่อเนื่องในภาคตะวันออกเฉียง ส่วนพยาบาลประจำการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑ - ๕ ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี กล่าวคือ เห็นสมควรให้มีการสอบคัดเลือก การ เปิดหลักสูตรต่อเนื่อง และสมควรมีสถาบัน เปิดสอนระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อเป็นรายค่าน ของพยาบาลประจำการที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ

๐.๐๕ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพยาบาลประจำการที่มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่เพิ่งสำเร็จการศึกษาและมีความเชื่อมั่นในค่านิยมวิชาการที่ตนได้รับจึงมองเห็นถึงความเป็นธรรมในการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อ

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารฝ่ายการศึกษาพยาบาล

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้บริหารฝ่ายการศึกษาพยาบาล สามารถนำไปพิจารณาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบการศึกษาต่อเนื่องระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาล ในอันที่จะสนองความต้องการของพยาบาลประจำการ ที่มีวุฒิค่ากว่าระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงเกี่ยวกับการศึกษาต่อของพยาบาลประจำการ ซึ่งผู้บริหารฝ่ายการศึกษาพยาบาลควรจะได้ตระหนักถึงสิ่งเหล่านี้คือ

๑. ควรสร้าง เอกภาพทางด้านการศึกษาพยาบาลในระดับปริญญาตรีให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พยาบาลระดับพื้นฐานควรจะได้รับวุฒิระดับปริญญาตรี เช่นเดียวกัน สภาวะที่แท้จริงเกี่ยวกับการศึกษาพยาบาลในปัจจุบัน ยังขาดความเป็นเอกภาพในทุก ๆ ด้าน เช่น หลักสูตรพื้นฐานมีมาตรฐาน ระยะเวลาในการศึกษาตามหลักสูตร ไม่เท่าเทียมกัน สถาบันที่ผลิตพยาบาลขึ้นอยู่กัหลาย ๆ สังกัด ทั้งส่วนราชการหลายกระทรวงและเอกชน อีกหลายแห่ง การบริหารงานไม่มีการประสานงานซึ่งกันและกันเท่าที่ควร เพราะต่างฝ่ายต่างผลิต จริงอยู่ในปัจจุบันกำลังมีความขาดแคลนจำนวนพยาบาล จึงมีการผลิตพยาบาลระดับวิชาชีพขึ้นมากมาย ถ้าหากปราศจากการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพพยาบาลให้มีเอกภาพไว้แต่ต้นแล้ว ก็คงจะเป็นการยากที่จะแก้ไขเมื่อมีปัญหากเกิดขึ้นในภายหลัง

แนวโน้มที่คืบจากการประชุมและสัมมนาการศึกษาพยาบาลระดับชาติ ๒ ครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และปี พ.ศ. ๒๕๑๔ วิเชียร ทวีลาภ ได้สรุปผลเกี่ยวกับการปรับปรุงในเรื่องหลักสูตรระดับพื้นฐานปริญญาตรีไว้ดังนี้ กล่าวคือ ในหลักสูตรพื้นฐานระดับปริญญาตรี ควรสอดแทรกวิชาเกี่ยวกับ ไพรมารี เฮลท์ แคร์ (Primary health care)

ไว้ตลอดหลักสูตร เพื่อให้เข้าใจค่านิยมวิชาชีพที่ขึ้น อันจะช่วยส่งเสริมให้มีเหตุผลและสามารถปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติพยาบาลให้ดีขึ้น และเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนพร้อมที่จะสนองความต้องการของชุมชนได้ทั้งในเมืองและชนบท ปรับปรุงหลักสูตรพยาบาลพื้นฐานให้เป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากอนุปริญญาและประกาศนียบัตร โดยจัดหลักสูตรพื้นฐานให้ผู้เรียนสำเร็จจากอนุปริญญาแล้วเรียนต่อไปในหลักสูตรปริญญาตรีและจบได้โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑ ปี หลักสูตรปริญญาตรีที่ต่อเนื่องนี้ อาจเตรียมพยาบาลให้ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะทาง เช่น เป็นอาจารย์พยาบาลสาธารณสุข และผู้บริหารพยาบาลระดับต้น เป็นต้น จากแนวโน้มเช่นนี้ ก็นับว่าได้เริ่มมีการเคลื่อนไหวที่จะแก้ไขปัญหาทางด้านการศึกษายาบาลแล้ว แต่ควรจะให้ทุกสถาบันที่เป็นแหล่งผลิตได้มีการประสานงานเพื่อรับหลักการเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร และนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพทางด้านวิชาการพยาบาลขึ้น

๒. สถาบันที่ผลิตบุคลากรพยาบาลระดับวิชาชีพ สมควรจะต้องอยู่ในรูปการกระจายไปโดยทั่วประเทศ ไม่สมควรอยู่เป็นกระจุก เพราะจะช่วยให้พยาบาลประจำการที่มีวุฒิปริญญาตรีประกาศนียบัตร และอนุปริญญาได้มีโอกาสศึกษาต่อได้ทั่วถึง โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในขณะที่ยังมีวิทยาลัยพยาบาลอยู่เพียงแห่งเดียว ดังนั้นจึงควรเพิ่มสถาบันที่จะเป็นแหล่งผลิตพยาบาลระดับพื้นฐานปริญญาตรีขึ้นอีก นอกจากนั้นสถาบันที่ผลิตพยาบาลระดับพื้นฐานปริญญาตรี ควรจะได้อยู่ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อรัฐจะได้ให้บริการทางด้านการศึกษาได้อย่างทั่วถึง และมีเอกภาพทางด้านมาตรฐานวิชาชีพพยาบาลมากยิ่งขึ้น

๓. ควรให้โอกาสแก่พยาบาลประจำการในการที่จะได้รับการศึกษาต่อโดยจัดให้มีการเปิดหลักสูตรพื้นฐานปริญญาตรีสาขาพยาบาลต่อเนื่องขึ้น ให้กระจายโดยทั่วถึง

ทั้งนี้สมควร เปิดสอนทุกภาค โดยเฉพาะภาคตะวันออกยัง ไม่มีสถาบันใด เปิดสอนพยาบาลพื้นฐาน าระดับปริญญาตรี และปริญญาตรีต่อเนื่องที่มีอยู่นั้น เป็นพยาบาลระดับประกาศนียบัตร เทียบเท่า ปริญญาตรี เท่านั้น

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารฝ่ายบริการพยาบาล

ผลจากการวิจัยปรากฏว่าพยาบาลประจำการมีความต้องการศึกษาต่อระดับ ปริญญาตรีสาขาพยาบาลสูงมาก และมีความต้องการอย่างยิ่งในการที่จะปรับปรุงวุฒิความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ตนเองซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ ทักเกอร์ (Tucker) ที่กล่าวว่า "ปัจจุบันความต้องการเจ้าหน้าที่พยาบาลที่ทำหน้าที่ให้ การพยาบาลข้างเตียง (Bedside Nurse) เพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อน" ประกอบกับผู้ พยาบาลเองจะต้อง เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในงานตลอดจนมีความอดทนพิเศษ ทั้งนี้ จะต้องประกอบไปด้วยรากฐานแห่งความจริงใจ ความเข้าใจ ความสนใจและความ เป็น ผู้ที่เต็มใจช่วยเหลือของตัวพยาบาลผู้นั้นเอง จากผลการวิจัยซึ่งมีความสัมพันธ์กับคำกล่าวของ ทักเกอร์ดังกล่าวดังนี้ ดังนั้นผู้บริหารฝ่ายบริการพยาบาลจึงควร ส่งเสริมสนับสนุนให้ พยาบาลประจำการ ผู้มีความต้องการศึกษาต่อเหล่านี้ ได้มีโอกาสศึกษาต่อสมความ ต้องการ อันจะเป็นผลส่งเสริมและสร้างให้หน้าที่บทบาทของพยาบาลได้เปลี่ยนแปลง หรือขยายให้เหมาะสมกับสภาวะความต้องการค่านิยมของสังคมในปัจจุบัน นั้นย่อม หมายถึงผู้บริหารฝ่ายบริการพยาบาลควรจะได้ตระหนักถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

๑. การเตรียมวางแผนงานบุคคล เกี่ยวกับจำนวนพยาบาลให้มีเพียงพอับ ความต้องการของผู้ป่วย ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและให้ความร่วมมือในการผลิต พยาบาล ระดับพื้นฐานปริญญาตรีให้เพียงพอตลอดจนมีการวางแผนรับบุคคลากรพยาบาล เข้าปฏิบัติงาน ประจำการให้เพียงพอับความต้องการของผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้น

๒. ส่งเสริมสนับสนุนในทุกวิถีทางที่จะสามารถให้พยาบาลประจำการ ที่มี วุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ได้มีโอกาสศึกษาต่อมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพราะถ้าหาก

บุคลากรพยาบาลภายในโรงพยาบาลมีเพียงพอกับความต้องการของผู้ป่วยแล้ว โอกาสที่พยาบาลประจำการจะลาศึกษาต่อก็จะลาไปจำนวนมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๓. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มเติมและฟื้นฟูความรู้ให้แก่พยาบาลเป็นประจำและสม่ำเสมอ โดยจัดให้มีหน่วยงานพัฒนาบุคลากรขึ้นภายในแผนกการพยาบาล และส่งเสริมให้หน่วยงานนี้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. จัดให้มีบริการสนเทศ (Information Service) ขึ้น เพราะผลจากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า พยาบาลประจำการส่วนใหญ่ยังไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับสถาบันภายในประเทศที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาล และพบว่าพยาบาลประจำการส่วนน้อยที่ทราบรายละเอียดเหล่านี้ ดังนั้นแผนกการพยาบาลจึงจำเป็นต้องจัดบริการสนเทศขึ้น โดยจัดตั้งเป็น "ศูนย์บริการสนเทศทางการศึกษาพยาบาล" อาจจะทำอยู่ในหน่วยงานพัฒนาบุคลากรก็ได้

๕. จัดให้มีบริการการแนะแนวเกี่ยวกับการศึกษาต่อของพยาบาล บริการนี้ควรจะมีการส่งเสริมสนับสนุนให้คำแนะนำ ทางด้านวิชาการ โดยให้คำปรึกษาหรือแนะนำการตอบแบบทดสอบต่าง ๆ ตลอดจนให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการทดสอบที่พยาบาลประจำการจะต้องประสบ เมื่อต้องการสอบเข้าศึกษาต่อ ในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ค. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

๑. ควรจะได้ทำการวิจัยในเรื่องความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาล ของพยาบาลประจำการในภาคอื่น ๆ ทั่วประเทศที่ยังไม่มีผลงานการวิจัย เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาศึกษาเปรียบเทียบ

๒. ควรทำการวิจัยในเรื่องความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เพราะโอกาสต่อไปในอนาคต วุฒิชองพยาบาลประจำการในระดับชั้นฐานันฐานันส่วนใหญ่คงจะอยู่ในระดับปริญญาตรีทั้งสิ้น

๓. ควรจะได้เปรียบเทียบความกึกก้องเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับสูงในระบบ
ธรรมดา กับหลักสูตรระบบเปิด (Open System) เพื่อจะได้เปรียบเทียบความต้องการ
ศึกษาทั้งสองระบบ

๔. ควรจะได้เปรียบเทียบความต้องการศึกษาต่อของพยาบาลในสังกัดของ
รัฐบาลและในสังกัดหน่วยงานเอกชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย